

Diaarinumero
VN/25123/2024-YM-313
27.8.2026

Regulaattorit ry
toimisto.regulaattorit@gmail.com

Lausunto Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta

Regulaattorit ry kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta.

Regulaattorit ry katsoo, että suunnitelmaluonnos muodostaa tärkeän pohjan ennallistamisasetuksen kansalliselle toimeenpanolle. Suunnitelmaa tulee kuitenkin täydentää erityisesti taloudellisten ohjauskeinojen, rahoituksen ja toimenpiteiden kustannusvaikuttavuuden osalta.

Taloudellisten vaikutusten arviointi

Ennallistamista ei tulisi tarkastella ainoastaan julkisena menona, vaan pitkän aikavälin investointina kansalliseen luontopääomaan ja ekosysteemipalveluihin. Ennallistamissuunnitelmassa tulee arvioida suorien toimenpidekustannusten lisäksi kattavasti myös tekemättömyyden hintaa.

Luonnon tilan heikkeneminen aiheuttaa merkittäviä, usein viiveellä realisoituvia kustannuksia esimerkiksi vesistöjen tilan heikkenemisen, ilmastonmuutokseen sopeutumisen, luonnonvarojen saatavuuden, elinkeinojen toimintaedellytysten sekä ihmisten hyvinvoinnin kautta. Jotta eri toimintavaihtoehtoja voidaan verrata kokonaisvaltaisesti, taloudellisen vaikuttavuuden arvioinnissa on tunnistettava nämä syy-seuraussuhteet ja huomioitava ennallistamisen myönteiset vaikutukset myös elinkeinojen toimintaedellytyksiin.

Kustannustehokkuus ja toimenpiteiden priorisointi

Regulaattorit ry pitää kustannustehokkuutta tärkeänä lähtökohtana ennallistamissuunnitelman toimeenpanossa. Se ei kuitenkaan saa tarkoittaa yksinomaan lyhyen aikavälin kustannusten minimointia, vaan mahdollisimman suuren ekologisen ja yhteiskunnallisen hyödyn saavuttamista käytettävissä olevilla resursseilla.

Toimenpiteitä tulisi priorisoida niiden todellisen vaikuttavuuden perusteella. Suunnittelussa on tunnistettava erityisesti ne toimet, jotka tuottavat samanaikaisesti synergiaetuja esimerkiksi luonnon monimuotoisuudelle, vesien tilalle, ilmastonmuutokseen sopeutumiselle ja virkistyskäytölle.

Lisäksi arvioinnissa tulee huomioida toimien oikea-aikaisuus. Julkisten menojen minimointi ei ole tehokasta, jos toimeenpiteen lykkääminen vain kasvattaa pitkän aikavälin kustannuksia.

Luontohaittojen ennaltaehkäisy

Ennallistamispolitiikan tulee ennallistamistoimenpiteiden lisäksi ehkäistä uusien luontohaittojen syntymistä. Tämä on myös ennallistamisasetuksen tavoitteiden mukaista: asetuksessa korostetaan heikentymisen ehkäisemistä, jotta ennallistamistarpeet eivät tulevaisuudessa kasvaisi. Luontohaittojen ennaltaehkäisy voi lisäksi olla sekä ekologisesti että taloudellisesti tehokkaampaa kuin jo heikentyneiden ekosysteemien palauttaminen jälkikäteen.

Maankäytön muutosmaksu luontokadon ehkäisemiseksi

Ennallistamissuunnitelmassa tulisi tarkastella nykyistä laajemmin taloudellisia ohjauskeinoja, joilla voidaan ennaltaehkäistä luontokatoa ja siten vähentää ennallistamisen tarvetta. Yhtenä tällaisena keinona tulisi selvittää maankäytön muutosmaksun käyttöönottoa. Maksulla voitaisiin sisällyttää maankäytön muutoksesta aiheutuvia luontohaittoja toiminnan kustannuksiin ja siten luoda taloudellinen kannustin välttää luonnon monimuotoisuudelle haitallisimpia maankäytön muutoksia.

Maksun tason tulisi olla suhteessa aiheutettuun luontohaittaan, jotta se ohjaisi ensisijaisesti välttämään haitallisimpia maankäytön muutoksia eikä ainoastaan toimisi niiden jälkikäteisenä kompensaationa.

Yksityinen rahoitus ja luontoarvomarkkinat

Julkisen rahoituksen rinnalle tarvitaan markkinapohjaisia ratkaisuja, jotka kannustavat yrityksiä toteuttamaan ennallistamistoimia. Samalla luontohaittojen kustannuksia tulisi kohdentaa nykyistä paremmin aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Näin vahvistetaan toimeenpanon taloudellista pohjaa, vähennetään luonnolle haitallista toimintaa ja kevennetään julkiseen rahoitukseen kohdistuvaa painetta.

Yhtenä tällaisena mahdollisuutena on edistää toimivien luontoarvomarkkinoiden kehittymistä. Niiden toimintaedellytyksiä tulisi kehittää siten, että luonnon tilan parantamisesta syntyville mitattaville luontoarvoille muodostuu aitoa kysyntää, mikä rohkaisee yksityistä sektoria investoimaan näihin toimiin.

Luonnolle haitallisten kannustimien uudistaminen

Uusien rahoitusinstrumenttien lisäksi kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa tulee tunnistaa luonnon tilan heikkenemiseen kannustavat taloudelliset tuet ja muut kannustimet sekä arvioida keinoja niiden uudistamiseksi. Julkisen rahoituksen kohdentamista tulisi tarkastella kokonaisuutena, jotta julkisilla varoilla ei samanaikaisesti kannusteta luonnon tilaa heikentävään toimintaan ja rahoiteta sen aiheuttamien haittojen korjaamista. Kannustimien uudistamisen tulisi ensisijaisesti vähentää luonnolle haitallista toimintaa ja siten myös ennallistamisen myöhempää rahoitustarvetta.

